

ARKKITEHTUURIPOLIITTISTA OHJELMAA VALMISTELEVA TYÖRYHMÄ

Työryhmän kokous 5: Keskustelu työpaja 2:n "Elämisen murros" tuloksista

Aika: ke 15.1.2020 klo 13–16

Paikka: Opetus- ja kulttuuriministeriö, nh Jukola, Meritullinkatu 1, Helsinki

Paikalla:

Työryhmän jäsenet:

Ylijohtaja Riitta Kaivosoja, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän puheenjohtaja
Kulttuuriasianneuvos Petra Havu, opetus- ja kulttuuriministeriö, työryhmän 1. varapuheenjohtaja
Yliarkkitehti Harri Hakaste, ympäristöministeriö, työryhmän 2. varapuheenjohtaja
Yliasiames Markku Hedman, Rakennustietosäätiön RTS sr
Puheenjohtaja Vesa Humalisto, Arkkitehtitoimistojen liitto ATL
Vt. museonjohtaja Reetta Heiskanen, Arkkitehtuurimuseo (*lähti klo 14.54*)
Kehittämispäällikkö Anne Jarva, Suomen Kuntaliitto
Yliarkkitehti Sirkkaliisa Jetsonen, Museovirasto
Kaupunkisuunnittelu- ja maankäyttöjohtaja Leena Rossi, Jyväskylän kaupunki
Toimitusjohtaja Kimmo Rönkä, Rönkä Consulting Oy (*saapui klo 13.31*)
Erityisasiantuntija Olli Voutilainen, työ- ja elinkeinoministeriö

Pysyvät asiantuntijajäsenet:

Opetusneuvos Mikko Hartikainen, Opetushallitus
Tiedekeskuksen päällikkö Heikki Hepoaho, Metsähallitus
Kulttuuriasianneuvos Kirsi Kaunisharju, opetus- ja kulttuuriministeriö (*lähti klo 15.01*)
Yliarkkitehti Niina Kilpelä, ympäristöministeriö
Erityisasiantuntija Matti Kuitinen, ympäristöministeriö (*lähti klo 15.03*)
Ympäristöneuvos Tuija Mikkonen, ympäristöministeriö
Opetusneuvos Tarmo Mykkänen, opetus- ja kulttuuriministeriö (*lähti klo 15.14*)

Sihteeristö:

Toiminnanjohtaja Hanna Harris, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus, työryhmän sihteeri
Asiantuntija Eeva Astala, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Asiantuntija Heini Lehtinen, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Viestintäpäällikkö Miina Jutila, Arkkitehtuurin tiedotuskeskus
Katja Lindroos, Urban Practice / Arkkitehtuurin tiedotuskeskus

Estyneet:

Arkkitehti, varapäällikkö Anni Laurila, WSP Kaupunkiarkkitehturi (työryhmän jäsen)
Professori Pekka Heikkinen, Aalto-yliopisto
Neuvotteleva virkamies Anne Mattero, opetus- ja kulttuuriministeriö
Kulttuuriasianneuvos Mirva Mattila, opetus- ja kulttuuriministeriö
Erityisasiantuntija Pilvi Nummi, ympäristöministeriö
Puheenjohtaja Henna Helander, Suomen arkkitehtiliitto SAFA

Asialista

1. Kokouksen avaus ja edellisen kokouksen muistio

Kokous avattiin klo 13.08. Hyväksyttiin asialista.
Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

2. Apoli2020-työpajan 2: Elämisen murros tulosten esittely

Archinfo kertoi lyhyesti työpajasta, joka järjestettiin ti 12.10.2019 klo 12–16.

- Työryhmästä valmisteluun osallistuivat Pilvi Nummi, Kirsi Kaunisharju, Henna Helander, Kimmo Rönkä ja Niina Kilpelä.
- Työpajan alustavat tulokset ovat olleet kommentoitavana Ideaseinällä 16.–31.12.2019, minkä jälkeen sihteeristö on edelleen työstänyt aihioita.

Todettiin, että keskustelu työpajassa oli hyvää, vaikka työpaja oli aihepiiriltään ja teemoiltaan työpajoista laajin ja haastavin. Työpajassa saatiin hienoja näkökulmia ehdotukseen.

- Käytiin läpi työpajan aineistot teemoittain keskustellen. Erottavia, läpi koko työpaja-aineiston leikkaavia sisältöteemoja nousi esiin viisi:
 1. Monimuotoistuminen, monikulttuurisuus, monipaikkaisuus, työtapojen moninaistuminen sekä kasvussa olevat erot hyvinvoinnissa ja terveydessä.
 2. Osallisuus ja osallistuminen koettiin tärkeänä kaikissa ryhmissä. Toivottiin erityisesti tähän liittyvää laadullista kehitystä, hyvää osallisuutta, omaehtoisuutta myös tiloilta ja ihmisiä osallistavia ympäristöjä.
 3. Yhteisöllisyys, sosiaalisuutta ja demokratiaa tukeva arkkitehtuuri, joka koskee niin uutta kuin vanhaakin rakentamista sekä tyhjiä tiloja.
 4. Osaaminen ja ymmärrys. Toivottiin arkkitehtuurikeskustelun arkipäiväistymistä sekä yhteisöjen ja yksilöiden tietoisuuden kasvua arkkitehtuurista. Nähtiin tärkeänä myös osaamisen päivittäminen.
 5. Suunnittelun lähtökohdat. Monet ryhmät käsitelivät suunnittelun lähtökohtiin liittyviä asioita, kuten arvoja, laatua, ihmisten tarpeita ja niiden moninaisuutta, elinkaariajattelua ja ajallista kestävyyttä.

Työpaja 2 toteutettiin samantyyppisellä metodiikalla kuin työpaja 1, tematisoiduissa pienryhmissä kolmen eri yläteeman mukaisesti: 1) Väestönkehitys, 2) Aluekehitys, 3) Elämäntapojen murros. Kukin pienryhmä valitsi käsiteltäväkseen mieleisiään alateemoja. Ks. työpajan sisältötiivistelmä, s. 7–8 (Liite 1).

Teema I. Väestönkehitys

- Väestö muuttuu heterogeenisemmäksi
- Kohtaamiset rikkovat kuplia
- Biosentrisyyden nousu
- Ikääntyminen on kaikkialla

Teema II. Aluekehitys

- Monipaikkaisuus edesauttaa tasapainoista aluekehitystä
- Kaupungistuminen kiihtyy
- Yhdenvertainen ja laadukas arki koko Suomessa

Teema III. Elämäntapojen muutokset

- Moninaistuminen johtaa tehokkuus- ja standardiajattelun heikentymiseen
- Tulevaisuuden asuminen ja kulutuskäyttäytyminen
- Työelämän pirstaloituminen
- Rakennetun ympäristön merkitys hyvinvoinnin ja terveyden lähteenä

3. Keskustelua työpajan 2: Elämisen murros tuloksista

- Ehdotettiin, että apoli voisi sisältää myös laajempia yhteiskunnallisia tavoitteita, metatavoitteita, jotka tavoittelevat laajempaa hyvää. Todettiin, että työpajasta valikoitui aiheita, joihin arkkitehtuurilla koetaan voivan vaikuttaa.
- Todettiin, että apolin tulisi pureutua yhteiskunnallisiin haasteisiin. Keskusteltiin sateenvarjohankkeesta, joka määrittelee, millainen julkinen hallinto Suomessa tulisi olla 2030. Laaja-alaisessa ryhmässä pohditaan julkisen hallinnon kaikille turvaamia perusasioita suomalaisessa yhteiskunnassa esimerkiksi katastrofin tai laajan muuttoliikkeen aikana. Keskusteltiin vastaavista rakennettuun ympäristöön liittyvistä turvattavista perusasioista.
- Tuotiin esiin, että arkkitehtuuri on holologista kokonaisuuden hallintaa, jossa tulisi eriyttää kaupunki- ja rakennussuunnittelu.
- Esitettiin havainto, että muotoilu jaetaan alakategorioihin, kuten tuotemuotoilu ja palvelumuotoilu. Kysyttiin, onko arkkitehtuurissa tapahtumassa samaa, kuten tila-arkkitehtuuri, palveluarkkitehtuuri ja tapahtuma-arkkitehtuuri.
- Kysyttiin, mikä on apoli2020-ohjelmaan liittyvä, Suomessa tapahtuva iso tarina, joka tuotaisiin esiin esimerkiksi esiteltäessä apoli2020-ohjelmaa Suomen ulkopuolella tai eri puolilla Suomea.
- Toivottiin työryhmältä ja apoliilta rohkeutta vuorovaikutukseen ja myös neuvontaan.
- Keskusteltiin maaseudusta kaupungistumisen vastavoimana, *maaseutu*-termin latautuneisuudesta ja sen sisällyttämisestä apoliin. Todettiin, että työpajatyöskentelyssä käytettiin maaseutu-termin sijaan termiä 'väljät alueet' ja pohdittiin muun muassa kiertotalousarkkitehtejä, väljyyden positiivisia puolia ja väljien alueiden kehityksen edistämistä. Todettiin, että maaseutu-termi ei ole negatiivinen. Ehdotettiin, että maaseutu-termi säilytetään. Todettiin, että voidaan keskustella myös *paikkakeskeisyydestä*. Keskusteltiin kaupunki/maaseutu -vastakkainasettelun välttämisestä ja monipaikkaisesta sijoittumisesta city-maalaiisten näkökulmasta. Todettiin, että ekosysteemipalvelulla mitattaessa maaseutu voi olla hyvinkin tiivis. Edelleen todettiin, että *etäasuminen* on hyvä termi; pyyntikulttuuri oli etäasumista, samoin Suomeen tulevan työvoiman paluu kotimaahan viikonlopuiksi.
- Keskusteltiin *monipaikkaisuuden* määritelmästä. Todettiin, että monipaikkaisuus on eri asia kuin etätyö. Todettiin, että monipaikkaisuus työssä tarkoittaa sitä, että työtä tehdään kahden tai useamman toimiston välillä. Havainnoitiin, että monipaikkaisuus tarkoittaa myös asumista useissa paikoissa ja erilaisten palvelumuotoisten asumisen tapojen, kuten hotellien, yleistymistä.
- Nostettiin keskusteluun väliaikaisuuden ja keskeneräisyyden arvostaminen, juurettomuus ja väliaikaisen asumisen arvostaminen ja laatu.
- Keskusteltiin, että apoli-ohjelman tulisi peilata sekä taantuvien alueiden järkevää vetovoimapolitiikkaa ja vetovoimatekijöiden luomista, että laadukasta ja hyvin toteutettua kaupungistumista. Todettiin, että monipaikkaisuudella voidaan yhdistää näitä kahta Suomea.
- Keskusteltiin aineistosta toistaiseksi puuttuvista relevanteista elementeistä. Ehdotettiin seuraavien aihealueiden lisäämistä tai lisäkäsittelyä aineistoon:
 - Segregaatio – monimuotoisuuden negatiiviset puolet otettava huomioon; yhteisen arvopohjan ulottaminen koskemaan koko suunnittelun ja rakentamisen prosessia
 - Suunnittelun ja rakentamisen prosessin uudet elementit – esim. osallisuus
 - Taloudellisten ja arkkitehtuurin arvojen vuoropuhelu
 - Polarisatio
 - Rakennettu ympäristö omaehtoisena ympäristönä – ei liian valmista ympäristöä
 - Osallisuus ja yhteissuunnittelu
 - Asumisen murros – asumisen kohtuuhintaisuus
 - Muuttoliikkeet
 - Palvelujen järjestäminen tyhjenevillä seuduilla – yhteiskäyttö, monikäyttöisyys, erilaisten käyttäjäryhmien palveleminen erityisesti harvaan asutuissa kunnissa
 - Ammatillisen osaamisen lisääminen toimenpiteeksi

- Kulttuurirakennusten tila – väestö vähenee, kuntien taloustilanne haasteellinen. Ks. Ruotsissa kiinteistöstrategia ja virasto, joka huolehtii kulttuurihistoriallisesti arvokkaista rakennuksista.
- Maaseutu kaupungistumisen vastavoimana
- Monipaikkaisuus
- Placemaking
- Aluekehityksen merkitys elinkeinopoliittisesti
- Terveet rakennukset
- Todettiin, että uusia kommentteja tai ideoita voidaan kirjata aineistodokumenttiin myös myöhemmässä vaiheessa. Kehotettiin työryhmää olemaan tarvittaessa yhteydessä sihteeristöön.

4. Apoli2020-työpajan 3: Kansainvälisyys teemojen esittely

Archinfo esitteli asettamispäätöksessä mainitut näkökulmat työpajaan 3: *Kansainvälisyys*.

- Suomalaisen arkkitehtuurin tunnettuus, kilpailukyky ja vienti
 - Talouskasvun ja työllisyyden lisääminen
 - Suomen ja suomalaisen arkkitehtuurin kansainvälisen maineen lisääminen
- Kulttuuriperintö ja -matkailu
 - Suomalainen luonto, kulttuuriperintö ja arkkitehtuuri matkailukiinnostuksen kohteena

5. Keskustelua teemoista

- Ehdotettiin työpajan 3 otsikoksi 'Kansainvälisyys'. Hyväksyttiin ehdotus.
- Ehdotettiin työpajan kolmanneksi teemaksi *kansainvälistä yhteistyötä ja vuorovaikutusta* jo aiemmin määriteltyjen teemojen, *suomalaisen arkkitehtuurin tunnettuus, kilpailukyky ja vienti* sekä *kulttuuriperintö ja matkailu* lisäksi. Hyväksyttiin ehdotus.
- Todettiin, että pohjatyö viennille tehdään Suomessa, jossa on mm. laadukkaita, korkeatasoisia julkisia rakennuksia, joita pyydetään toteuttamaan myös muualle.
- Keskusteltiin suomalaisen arkkitehtuurin brändin kehittämisestä, vrt. 'arktinen muotoilu'.
- Keskusteltiin aineistosta toistaiseksi puuttuvista relevanteista elementeistä ja aukoista. Ehdotettiin seuraavien aihealueiden lisäämistä tai lisäkäsittelyä aineistoon:
 - Kansainvälisen yhteistyön mahdollisuus kehitysyhteistyön näkökulmasta
 - Saamelaiskysymys kulttuuripoliittikanäkökulmasta
 - Suomenlinnan kaltaiset matkailukohteet ja käyttäytyminen kohteissa
 - Linnoitukset ja museot – arkkitehtuurimatkailu; arkkitehtuuri- ja design-museo
 - Sairaalat ja oppimisympäristöt – arkkitehtuurivienti
 - Tietomallinnus ja digitaalinen osaaminen – arkkitehtuurivienti
 - Asuttamiseen liittyvät ilmiöt
 - Arkkitehtuurin koulutus – arkkitehtuurivienti; koulutuspyyntöjä mm. kiertotalous, vähähiilinen rakentaminen, säädöstyöskentely
 - Säädösvienti
 - Suomessa tapahtuva kansainvälistyminen – Suomeen tulevat ja Suomessa asuvat ulkomaalaiset, heidän vaikutuksensa arkkitehtuuriin ja rakennettuun ympäristöön Suomessa; Suomen kulttuurinen valmius vastaanottaa ulkopuolelta tulevia arkkitehtuurisia vaikutteita
- Päätettiin, että työryhmän jäsenistä ja asiantuntijajäsenistä työpajan 3 valmisteluun osallistuvat Vesa Humalisto, Heikki Lepoaho, Anne Mattero ja Olli Voutilainen.
- Pyydettiin lähettämään ehdotuksia työpajaan 3 kutsuttavista asiantuntijoista sihteeristöille.

6. Kevään 2020 työsuunnitelma

Puheenjohtaja alusti kevään 2020 työsuunnitelmaan. Ehdotusta pyritään työstämään jo kevään 2020 aikana.

Seuraaviin työryhmän kokouksiin käsiteltäväksi tuodaan työpajojen sisältöihin perustuvien loppuraporttiluonnosten versioita 1 ja 2. Versiosta 1 keskustellaan työryhmän kokouksessa, minkä pohjalta luodaan versio 2. Samalla käsitellään toisen työpajan aineiston versio 2.

Raportin tulee olla valmis lokakuun 2020 lopulla. Tekstin tuottaminen aloitetaan mahdollisimman pian, jotta hankkeen loppuvaiheessa voidaan kommentoida ja muokata kokonaisuutta. Työryhmän kokouksessa 17.3.2020 käsitellään alustavaa ehdotusta raportin rakenteeksi. Raportin kehittelyä ja alustavaa rakennetta jatketaan työryhmän kokouksessa 12.5.2020.

Keskustelua aineistojen käsittelytavasta

- Todettiin, että nykyisessä aineistossa tavoitteiden ja toimenpiteiden suhde jää paikoin epätasapainoiseksi. Keskusteltiin, että nykyinen aineisto on kooste työpajassa koostetusta materiaalista ja osa työpajan keskustelusta keskittyi tavoitteita ja toimenpiteitä enemmän kattotavoitteisiin. Huomautettiin, että työpajatyöskentelyssä ei välttämättä arvioida vastaavuutta niin tarkoin, ja että myös työryhmän tehtävänä on määritellä tavoitteita ja toimenpiteitä.
- Pohdittiin, että visiotekstien tulisi olla tavoitteellisia. Kysyttiin, miten arkkitehtuuri voi auttaa, jos kehitys ei toteudukaan ideaalisti tai suunnitellun mukaisesti. Ehdotettiin tarkistuskohtia prosessin kuluessa.

Aineiston jäsentely

- Esitettiin, että työpajassa esiin nousseet asiat jäsenellään ilmiöiden, tavoitteiden ja toimenpiteiden kautta.
- Todettiin käytetty ilmiö/konteksti–tavoitteet–toimenpiteet -rakenne toimivaksi. Todettiin, että materiaalissa on hyvät ainekset viedä käsitellyt asiat ilmiöistä tavoitteisiin ja toimenpiteisiin. Todettiin myös, että rakenne on houkutteleva, ja että siinä on hyvät edellytykset vaikuttavuuteen.

Raportin sisältö

- Todettiin, että arkkitehtuurin lähtökohdat ja positiivisesti arvolatautuneet käsitteet, kuten arvostus, laatu, ihmisten tarpeet ja ajallinen kestävyys puhuttelevat lukijaa, vaikka ne jäisivätkin ilmiön tasolle. Todettiin, että näihin olisi hyvä keskittyä myös tavoitteissa.
- Todettiin, että kirjoitustyössä tulee ottaa huomioon työpajojen aineistot sekä muu tieto ja tutkimus. Kysyttiin, miten työpajojen anti sekä aiheista oleva muu tutkimus ja politiikka sisällytetään apoliin.
- Todettiin, että nykyinen aineisto jäsentyy edelleen koostevaiheessa.
- Ehdotettiin, että näiden sekä työryhmän omien näkemysten antaman kontribuution kautta luodaan tekstit, joiden perusteella laaditaan tavoitteet ja toimenpiteet. Todettiin, että prosessia käsitellään myöhemmässä vaiheessa.

Sisällön käsittelytapa

- Ehdotettiin ehdotuksen näkökulmaksi käyttäjän näkökulmaa; mitä ehdotus antaa rakennetun ympäristön käyttäjälle. Todettiin, että kokijan näkökulma on lähtökohta ympäristön arvostukselle. Todettiin, että ihmisen näkökulma on kuntien ja kaupunkien apoli-ohjelmien lähtökohta. Todettiin, että tällainen visio voisi olla hyvä vaihtoehto ja että tämänhetkisessä työssä on jo hyvä alku ihmislähtöiselle aiheen käsittelytavalle.
- Todettiin, että raportin tulee olla riittävän lyhyt ja kieliasultaan helposti omaksuttava. Keskusteltiin, miten otsikot ja muu teksti muunnetaan helposti omaksuttavaksi. Ehdotettiin, että kaikki ehdotuksen otsikot kirjoitetaan samaan tapaan,

tulevaisuusorientoituneina otsikoina. Keskusteltiin museopoliittisesta ohjelmasta, joka sisälsi myös vision ja arvot ja joka oli otsikoitu toteavasti, kuten 'Suomessa on kiinnostavimmat näyttelyt ja aktiivisimmat museokävijät'.

Termistö

- Keskusteltiin käytetyn sanaston ja termistön lisäämisestä apoli2020-ohjelmaan. Todettiin, että termistö on tarkistettava.
- Ehdotettiin teemakohtaisten, keskeisten käsitteiden kokoamista tekstien työstön ohella.
- Ehdotettiin, että termistön ja kieliasun kehittämisen suhteen on mahdollista tehdä yhteistyötä Kotimaisten kielten keskus Kotuksen kanssa.

Raportin visuaalisuus

- Todettiin visuaalisuuden olevan tärkeää raportin vetovoimaisuudelle. Pohdittiin, että visuaalisuus on ajateltava viestin sisällön kannalta – jos ohjelma kirjoitetaan rakennetun ympäristön käyttäjän näkökulmasta, niin myös visuaalisuuden täytyy tukea tätä näkökulmaa. Todettiin, että raportin visuaalisuuden tulee tukea sisällön ajatusmaailmaa.
- Huomautettiin, että raportin tulee kestää aikaa vuoteen 2030 asti. Todettiin, ettei raportti saisi olla kuvien takia liian sidoksissa aikaan.
- Ehdotettiin, että raportin visuaalisuudesta tulisi kehittää selkeä konsepti, josta voidaan keskustella. Ehdotettiin, että konsepti tukisi monilukutaidon merkitystä ja keskittyisi siihen, miten kuvitus tai infografiikka tuottaisi näkemystä tekstin tueksi.
- Ehdotettiin, että raportissa voidaan käyttää myös informaatiografiikkaa tai kuvituksia Arkkitehtuurikoulu Arkista tai muista arkkitehtuurin alan oppilaitoksista.
- Todettiin, että eri maiden arkkitehtuuripoliittisissa ohjelmissa käytetään valokuvia hyvin eri tavoin.

Todettiin, että seuraava työpaja (työpaja 3, Kansainvälisyys) järjestetään 25.2.2020 ja seuraava työryhmän kokous 17.3.2020. Seuraavassa työryhmän kokouksessa käsitellään työpajan 3 aineistoja sekä jatkotyöstettyjä osia työpajoista 1 ja 2.

7. Työryhmän jäsenten esille ottamat asiat

Apoli2020-ohjelman jalkauttaminen sidosryhmiin

- Keskusteltiin apoli2020-ohjelman ajatusten jalkauttamisesta jo varhaisessa vaiheessa. Ehdotettiin paikallisten apoli-työryhmien verkostotapaamista syksyllä 2020 tai keväällä 2021.
- Ehdotettiin apoli2020-ohjelman esittelemistä paikallisten apoli-työryhmien aloitustilaisuuksissa. Pohdittiin jalkauttamisen aikataulua apoli-prosessissa. Ehdotettiin verkkotyökalujen käyttöä jalkauttamisessa.
- Ehdotettiin jalkauttamisen ajankohdaksi Kuntamarkkinoita syyskuussa 2020. Todettiin, että apoli olisi hyvä teema Kuntamarkkinoille. Ehdotettiin apoli2020-ohjelmatyölle mahdollista pistettä, tietoiskua tai seminaaria, jossa muutama teema, esiintyjä ja keskustelijoita.

Jalkauttamisen roolittaminen

- Ehdotettiin, että apoli voidaan nostaa keskusteluun myös kiinteistökehityksen ja rakennuttajien keskuudessa esimerkiksi Rakennustiedon toimesta.
- Ehdotettiin, että jokainen työryhmän jäsen osoittaisi foorumin tai seminaarin, jossa apoli2020-ohjelmatyön voisi nostaa esille.
- Todettiin, että kaikilla rakennusalan toimijoilla tulisi olla rooli apoli2020-ohjelman jalkautuksessa. Keskusteltiin toimenpiteiden roolittamisesta, mm. kunnat, OKM, järjestöt, oppilaitokset, yliopistot jne.

Muut jäsenten esiin ottamat asiat

- Todettiin, että keskustelujen olisi hyvä tapahtua ennen kuin ohjelmatyö luovutetaan. Todettiin, että palautteen keräämiseen ja mahdolliseen sidosryhmäkuulemiseen voidaan käyttää esimerkiksi Otakantaa.fi -verkkoalustaa.
- Pohdittiin apoli2020-ohjelman tuotteistamista – tehdäänkö ohjelmasta esimerkiksi ohjekirja tai peli.
- Nostettiin esiin, että rakennusalan vaikuttajien tulisi ymmärtää apoli2020-ohjelma. Ehdotettiin arkkitehtuurin MBA-ohjelmaa, joka käsittelee arkkitehtuuria liikkeenjohdon näkökulmasta ja sisältäisi muun muassa arkkitehtuurin yrityksen kilpailuetuna.

8. Muut asiat

Työpajan 3 valmistelu

- Työryhmän jäsenistä ja asiantuntijajäsenistä työpajan valmisteluun osallistuvat Vesa Humalisto, Heikki Hepoaho, Anne Mattero ja Olli Voutilainen.
- Päätettiin järjestää helmikuun 2020 alussa kokous työvaliokunnan ja työryhmästä valmisteluun osallistuvien jäsenten kesken.
- Ehdotuksia työpajaan kutsuttavista pyydettiin lähettämään suoraan sihteeristölle, heini.lehtinen@archinfo.fi.

Työpajan 4 lokaation muutos

- Työpajan 4 (21.4.2020) lokaatio vaihtuu, koska ministeri tarvitsee tuolloin tilan käyttöönsä. Ehdotettiin, voisiko työpajan järjestää Aalto-yliopistolla tai ympäristöministeriön tiloissa.

Henkilövaihdos sihteeristössä

- Todettiin, että Apoli2020-sihteeristön jäsen, asiantuntija Eeva Astala / Archinfo, jää vanhempainvapaalle ja oli viimeistä kertaa paikalla työryhmän kokouksessa. Kerrottiin työryhmälle, että Eeva Astalan vanhempainvapaan sijaisena aloittaa asiantuntija Heini Lehtinen / Archinfo, joka myös osallistui kokoukseen.

9. Kokouksen päättäminen

Kokous päättyi klo 15.27.

Tiivistelmä työpajan 2 aineistojen teemoista

Työpaja 2, Elämisen murros

Aika ti 10.12.2019 klo 12–16

Teema I. Väestönkehitys

Väestö muuttuu heterogeenisemmäksi

Keskeisimmiksi sisällöiksi nousivat monimuotoistuminen ja muuttuvat tarpeet. Työpajan keskusteluissa todettiin, että lapsille ja vanhuksille toteutettu ympäristö on hyvä kaikille. Toivottiin kaikille mahdollisuuksia osallistua ja visioitiin suunnittelijan ja rakentajan roolia nykyistä enemmän fasilitoijana.

Kohtaamiset rikkovat kuplia

Keskeistä ilmiölle on se, että rakennettu ympäristö nähtiin alustana, joka altistaa turvallisesti kohtaamisille.

Biosentrisyyden nousu

Ilmiössä keskiöön nousee ihmiskeskeisyyden sijaan luonnon ja ihmisen samanarvoisuus rakennetussa ympäristössä.

Ikääntyminen on kaikkialla

Ilmiölle on keskeistä ikääntymisen erilaiset vaikutukset eri puolilla Suomea. Todettiin, että arkkitehtuuri ei ratkaise demografisia muutoksia, mutta on tärkeää, ettei arvoja unohdeta muuttuvassa tilanteessa. Rakennuskanta suojelee elämäntapojen muutosta.

Teema II. Aluekehitys

Monipaikkaisuus edesauttaa tasapainoista aluekehitystä

Ilmiön keskiössä on tasapainoinen aluekehitys ja elinvoimaiset kunnat, joissa paikalliset apolit toimivat tuen välineenä. Paikallinen ammattitaidon ylläpitäminen nousee keskeiseksi aihealueeksi, samoin aluekehityksen eri osa-alueisiin liittyvä suunnitteluosaaminen.

Kaupungistuminen kiihtyy

Keskeistä ilmiölle on, että kaupungistumisen kiihtyminen on toivottu skenaario ja että kaupunkikehitys tutkimukseen perustuva, haluttu osa apolia. Lisäksi lähestyttiin täydennysrakentamista segregaaation näkökulmasta.

Yhdenvertainen ja laadukas arki koko Suomessa

Keskeisiksi teemoiksi nousevat osallisuus ja osallistaminen sekä näiden tukeminen. Näkökulma liittyy identiteettiin, yhteisöllisyyteen ja niiden vahvistamiseen sekä osaamiseen ja sen jakamiseen.

Teema III. Elämäntapojen muutokset

Moninaistuminen johtaa tehokkuus- ja standardiajattelun heikentymiseen

Ilmiön keskiössä on luopuminen kuvitelmasta standardi-ihmisestä ja yhdenmukaisesta elämästä. Myös suunnitteluryhmät edustavat moninaisia taustoja. Suunnitteluratkaisujen tietopohjaisuuteen ja kokeiluihin kannustetaan.

Tulevaisuuden asuminen ja kulutuskäyttäytyminen

Keskeisinä seikkoina esiin nousevat yhteisöllisyys ja jakamistalous sekä monipaikkaisuus, tilojen muuntojoustavuus ja yhteisöllisyys sekä tiloissa että tavaroissa. 'Monomaniasta monimuotoisuuteen' kiteyttää hyvin ilmiön.

Työelämän pirstaloituminen

Elämä fragmentoituu. Digitalisaatio toimii yhtenä ilmiön vaikuttimena. Keskeistä ilmiölle on työn tekemisen tapojen ja paikkojen moninaistuminen. 24h-palvelut muuttavat elämää, digitalisaatio vaikuttaa taustalla. Arkkitehtuuri joustaa ja vastaa erilaisiin tarpeisiin ja temperamentteihin. Suunnittelu huomioi erilaiset ihmiset.

Rakennetun ympäristön merkitys hyvinvoinnin ja terveyden lähteenä

Tilaterveys nousee seuraavaksi hyvinvointi-ilmiöksi. Arkkitehtuurin rooli nousee keskeiseksi ilmiön toteuttajaksi; arkkitehtuuri voidaan ottaa osaksi sosiaali- ja terveystaloutta ja sote-näkökulmat osaksi arkkitehtuuria.